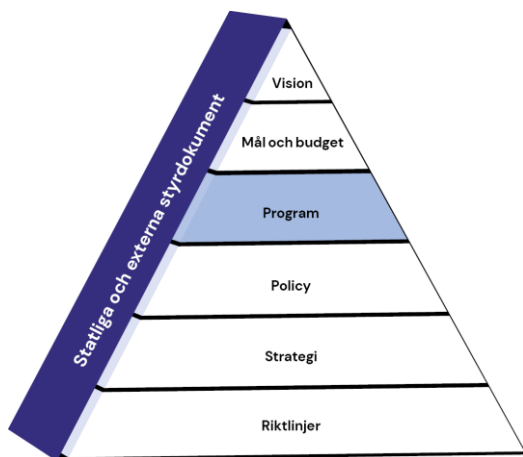

Program Äldreplan 2026 – 2036

Innehåll

Äldreplan	1
Innehåll.....	2
Inledning.....	3
Syfte.....	3
Omfattning.....	4
<i>Målgrupp</i>	4
<i>Aktiva äldre</i>	4
<i>Äldre i behov av viss anpassning</i>	4
<i>Äldre med ökade behov</i>	4
<i>Verksamheter och aktörer</i>	5
<i>Tidshorisont</i>	5
<i>Avgränsning</i>	5
Verksamheter och aktörer.....	5
Fokusområden.....	5
<i>Ett självständigt liv genom bra bostäder och tillgängliga miljöer</i>	6
<i>God omsorg, vård och stöd</i>	6
<i>Aktivt och hälsosamt åldrande</i>	7
<i>Delaktighet, inflytande och likabehandling</i>	7
Slutsats.....	8
Referenser.....	9

Inledning

Karlskoga kommun, liksom många andra kommuner i Sverige, står inför en demografisk förändring där antalet äldre ökar samtidigt som andelen invånare i arbetsför ålder minskar. Det ställer nya krav på hur kommunen planerar och utvecklar samhällsservice, bostäder, omsorg och bemanning inom välfärden.

I takt med att befolkningen åldras förändras behoven. Fler kommer att behöva stöd, vård och anpassade boendeformer, samtidigt som förväntningarna på livskvalitet, trygghet och möjligheten till ett aktivt liv även i högre åldrar ökar. Kommunen behöver därför arbeta långsiktigt, hälsofrämjande och samordnat för att möta framtidens behov. Karlskoga är dessutom ett finskt förvaltningsområde vilket ger kommunen ett särskilt ansvar att erbjuda service och omsorg även på finska samt att stärka det Sverigefinska kulturarvet.

Det innebär att olika kommunala aktörer måste samarbeta över förvaltningsgränser, tillsammans med civilsamhälle och tänka nytt kring både teknik, arbetssätt och bemötande. Dessutom behöver invånarnas egna erfarenheter och önskemål tas tillvara, i alla skeden av åldrandet.

Sverige genomgår samtidigt en nationell omställning inom välfärden genom reformen God och nära vård, som betonar individens behov, tillgänglighet, samverkan och ett arbetssätt så nära medborgarnas normala vardag som möjligt. På liknande sätt fastställer den nya socialtjänstlagen att kommunerna ska arbeta mer förebyggande, flexibelt och individanpassat. Dessa reformer ger en tydlig riktning för framtidens välfärd och ligger i linje med Karlskogas ambition att vara en välkomnande, klok och innovativ kommun där äldre är en resurs.

För att säkerställa att planen bygger på de äldres egna behov och önskemål genomfördes en enkät riktad till seniora invånare i Karlskoga. Många visade stort engagemang och delade med sig av idéer och erfarenheter. Planen har också förankrats genom dialog, bland annat vid mötesplatsen Nickkällan, Senior i fokus, kommunala pensionärsrådet samt genom samtal med representanter från kommunens samtliga förvaltningar. Resultaten har gett värdefulla insikter som ligger till grund för planens innehåll och prioriteringar.

Arbetet med äldreplanen har även tagit intryck av nationella reformer och riktlinjer, såsom omställningen till en god och nära vård. Det innebär bland annat att vården ska vara mer jämlik, tillgänglig och individanpassad, något som också ställer krav på samverkan, förebyggande arbete och ökad närhet mellan invånare och välfärdens aktörer.

Syfte

Äldreplanen är ett kommunövergripande styrdokument som uttrycker Karlskoga kommuns politiska viljeinriktning i frågor som rör äldre invånare. Syftet med planen är att skapa en samordnad, långsiktig och hållbar utveckling för ett Karlskoga, där alla invånare ses som en resurs och ges möjlighet till ett gott liv genom hela åldrandet. Det handlar om att fortsatt främja och förebygga insatser, skapa förutsättningar för

delaktighet, och bygga ett samhälle där trygghet och värdighet genomsyrar bemötande och service.

Planen fungerar som ett övergripande ramverk som vägleder beslut, prioriteringar och utvecklingsarbete inom samtliga förvaltningar och bolag samt i samverkan med Region Örebro län och civilsamhällets aktörer. Genom att tydliggöra fokusområden och ansvar skapas förutsättningar för att ett seniorperspektiv integreras i kommunens styrning och verksamhetsutveckling, att resurser används effektivt och att förebyggande, hälsofrämjande insatser prioriteras.

Omfattning

Äldreplanen beskriver vad kommunen vill uppnå för och tillsammans med sina äldre invånare och vilka delar av organisationen som förväntas bidra.

Målgrupp

Äldreplanen syftar till att möjliggöra ett gott åldrande för alla men vänder sig i första hand till alla invånare i Karlskoga kommun som har fyllt 65 år oavsett hälsotillstånd, bostadsform eller civilstånd. Den gäller även personer under 65 år som har beviljats bistånd eller andra insatser enligt äldreomsorgens regelverk. I planen återkommer tre huvudkategorier inom målgruppen som tydliggör olika behovsnivåer: aktiva äldre, äldre i behov av viss anpassning samt äldre med ökade behov.

Aktiva äldre

Friska, självständiga och samhällsengagerade. Med god fysisk och kognitiv förmåga, och är aktiva inom frivilligarbete, lärande och sociala sammanhang. Fokus ligger på att främja hälsa, delaktighet och fortsatt aktivitet.

Äldre i behov av viss anpassning

Ökat behov av stöd i vardagen, särskilt vad gäller boende, transporter och tillgång till omsorg. Trygghet, tillgänglighet och närhet till service blir allt viktigare. Ensamhet och hälsoproblem kan börja påverka vardagen mer påtagligt.

Äldre med ökade behov

Ett mer omfattande vård- och omsorgsbehov. Multisjuklighet och kognitiv svikt förekommer oftare, vilket ställer krav på individanpassat, samordnat och nära stöd. Trygghet, kontinuitet och mänsklig närvaro är avgörande i denna livsfas.

Verksamheter och aktörer

Äldreplanens genomförande vilar på ett brett samspel av aktörer. Samtliga nämnder, förvaltningar och kommunala bolag förväntas integrera ett seniorperspektiv i såväl styrning som verksamhetsutveckling. Andra viktiga aktörer att bidra till ett gott åldrande genom samverkansavtal och andra överenskommelser är Region Örebro län, privata och idéburna utförare inom vård, omsorg, bostäder samt civilsamhälle och pensionärsorganisationer.

Tidshorisont

Äldreplanen gäller för perioden 2026 – 2036 men revideras under varje mandatperiod eller tidigare om större förändringar i samhälle, demografi eller lagstiftning motiverar det.

Avgränsning

Äldreplanen beskriver vad kommunen vill uppnå och varför, inte vilka aktiviteter eller insatser som ska genomföras eller på vilket sätt. Nedan tydliggörs vad som ligger utanför planens ramar:

- Detaljerade strategier och projektplaner upprättas av respektive förvaltning eller bolag efter politiskt beslut.
- Specifika rutiner, metodbeskrivningar och riktlinjer för handläggning eller drift – återfinns i verksamheternas interna styrdokument.
- Individärenden och biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen eller LSS – handläggs enligt ordinarie processer.
- Ekonomiska ramar beslutas i kommunens årliga mål- och budgetprocess.
- Personalpolitiska frågor regleras i kommunens arbetsgivarpolicy och kollektivavtal.
- Regionala eller statliga strategier bryts ned till konkreta åtgärder på förvaltningsnivå.

Verksamheter och aktörer

Karlskoga ska vara en kommun där alla, oavsett ålder, känner sig välkomna, trygga och delaktiga. Det innebär möjligheten att leva ett gott, aktivt och meningsfullt liv genom hela åldrandet med självständighet och delaktighet i fokus. I Karlskoga ska alla ses som en tillgång vars erfarenheter och engagemang berikar hela samhället.

För att förverkliga äldreplanen är den indelad i fyra fokusområden som anger riktningen för ett Karlskoga där varje individ får förutsättningar att leva ett självständigt, meningsfullt och värdigt liv oavsett livssituation.

Fokusområden

- Ett självständigt liv genom bra bostäder och tillgängliga miljöer
- God omsorg, vård och stöd
- Aktivt och hälsosamt åldrande
- Delaktighet, inflytande och likabehandling

Ett självständigt liv genom bra bostäder och tillgängliga miljöer

För att äldre ska kunna leva ett självständigt liv så länge som möjligt behöver Karlskoga erbjuda bostäder och närmiljöer som är trygga, tillgängliga och anpassade efter livets olika skeden. Många vill bo kvar i sitt hem så länge det går men det kräver att bostaden fungerar även när hälsa och rörlighet förändras.

Kommunen ska planera för olika, diversifierade, boendeformer som möter människors behov genom hela åldrandet. Bostäderna bör ligga nära service, kollektivtrafik, natur och grönområden. Trygga utemiljöer, bra belysning, säkra gångvägar och god vinterväghållning är exempel på sådant som underlättar vardagen och ökar möjligheten till social samvaro.

I fritextsvar från enkäten lyfter många äldre behovet av hiss, uteplats, närhet till butiker och samhällsservice. Det uttrycks även en tydlig önskan om att kunna välja boendeform utifrån både behov och ekonomi. Parboende och trygghetsboende efterfrågas som alternativ till ensamhet i ordinärt boende.

Karlskoga kommun ska därför inkludera seniorers behov tydligt i bostadsförsörjningsplaneringen. Det handlar både om att skapa nya bostäder och om att anpassa befintliga, samt att utveckla gemensamma lokaler och mötesplatser i bostadsområden för att stärka gemenskap och förebygga ensamhet.

God omsorg, vård och stöd

Alla äldre i Karlskoga ska ges möjlighet till ett tryggt, värdigt och meningsfullt liv även när hälsa eller funktionsförmåga sviktar. Kommunens arbete inom vård och omsorg ska skapa goda villkor för trygghet, självbestämmande och delaktighet.

Det innebär att stödet ska vara individanpassat, präglat av kontinuitet och bygga på en helhetssyn på människan. Vård och omsorg ska ges i dialog med den enskilde, med respekt för livssituation, önskemål, kulturell bakgrund och språkliga rättigheter för den sverigefinska befolkning i kommunen. Vård- och omsorgsinsatser i hemmet, rehabilitering och tillgång till olika former av boenden ska samordnas på ett sätt som skapar trygghet och förtroende. Personalens bemötande, tillgänglighet och kompetens har här en avgörande betydelse.

Inkomna svar i enkäten visar att många äldre efterlyser just trygghet, mänsklig närvaro och tid att bli sedd och lyssnad på. Att kunna komma ut på en promenad, få en pratstund eller slippa bo kvar hemma mot sin vilja lyfts som viktiga mänskliga behov. Förtroendet för personalens kompetens, språkförståelse och närvaro är avgörande faktorer för upplevd kvalitet.

Kommunen behöver ha beredskap att möta ett brett spektrum av behov. Det inkluderar omsorg för äldre med kognitiv svikt, insatser för dem med annan språklig eller kulturell bakgrund samt särskilda rutiner för att upptäcka och hantera våld i nära relationer.

Utvecklingen mot God och nära vård ställer krav på ökad samverkan mellan kommunen och hälso- och sjukvården. Stöd i hemmet, tillgång till lättare boendeform såsom

mellanboenden och trygghetsboenden samt fungerande övergångar mellan olika vårdformer är viktiga delar i detta.

Karlskoga kommun ska säkerställa att vård och omsorg bygger på tillit, valfrihet och omtanke där varje person upplever att det finns tid, närvaro och trygghet i livets alla skeden.

Aktivt och hälsosamt åldrande

Ett aktivt och meningsfullt liv är avgörande för hälsa och livskvalitet genom hela åldrandet. Därför ska Karlskoga kommun arbeta för att äldre har goda möjligheter att delta i fysisk aktivitet, kultur, gemenskap och lärande. Detta sker bland annat genom stöd till föreningslivet, tillgång till mötesplatser och ett brett utbud av aktiviteter i hela kommunen.

Utbudet ska vara varierat, tillgängligt och ekonomiskt överkomligt så att alla, oavsett, funktionsförmåga eller inkomst, har möjlighet att delta.

Enkäten visar ett stort engagemang bland äldre för fortsatt samhällsdelaktighet. Många efterfrågar aktiviteter som promenadgrupper, gympa, dans, föreläsningar, kurser och kulturarrangemang där de både kan delta och bidra som aktiva medskapare. Att kunna umgås utan krav på konsumtion lyfts som ett värdefullt inslag.

Digital delaktighet är också en viktig jämlikhetsfråga. Därför ska kommunen erbjuda utbildning och stöd i att använda digitala verktyg, så att äldre inte hamnar utanför när allt fler tjänster blir digitala. Mötesplatser och aktiviteter ska dessutom vara utformade så att de är tillgängliga för alla oavsett var man bor eller hur ens hälsa ser ut.

Karlskoga kommun ska därför satsa på ett aktivt och hälsosamt åldrande för att stärka den fysiska och psykiska hälsan hos medborgarna samt förebygga ensamhet och bidra till ett samhälle där alla känner sig delaktiga livet ut.

Delaktighet, inflytande och likabehandling

Alla äldre i Karlskoga ska ha möjlighet att påverka sin vardag och vara delaktiga i samhällets utveckling. Kommunens verksamheter genomsyras av likabehandling, tillgänglighet och respekt med utgångspunkt i grundläggande mänskliga rättigheter. Som del av det finska förvaltningsområdet ansvarar kommunen för att erbjuda service på finska till den som begär det.

Äldres erfarenheter, kunskaper och engagemang är en viktig resurs för samhällsutvecklingen. Genom att aktivt ta tillvara seniorers perspektiv och skapa förutsättningar för medskapande stärker vi både kvaliteten i kommunens arbete och tilliten mellan generationer. För att uppnå detta behöver kommunen erbjuda former för inflytande som är anpassade efter olika förutsättningar. Det kan handla om medborgardialoger, enkäter, samråd med föreningar och pensionärsorganisationer samt annan samverkan. Lika viktigt är hur kommunen kommunicerar, både hur information sprids och hur synpunkter tas emot och återkopplas.

Många seniorer uttrycker i enkätsvaren att de vill bli lyssnade på och involverade i utvecklingen av kommunens verksamheter och miljöer. Behovet av tydlig information både digitalt och i tryckt form lyfts särskilt. Det ska vara lätt att hitta information om aktiviteter, stöd och service. Flera påpekar vikten av att aktiviteter och mötesplatser är tillgängliga utan krav på medlemskap eller dyra avgifter.

Ensamstående, nyblivna pensionärer, personer med funktionsnedsättning och äldre som inte är digitalt aktiva är grupper som behöver uppmärksammas särskilt för att undvika utanförskap. Kommunen ska också arbeta aktivt för att inkludera utrikes födda och personer med kognitiv svikt i dialogen. Återkoppling är viktigt för att äldre ska kunna se hur deras synpunkter används i det som beslutas.

Karlskoga kommun ska genom ett öppet och inkluderande arbetssätt, med respekt för olikheter och ett genuint intresse för invånarnas erfarenheter, bidra till att skapa ett samhälle där alla generationer kan känna sig välkomna och delaktiga.

Slutsats

Samhället står inför stora demografiska förändringar. Andelen äldre ökar, samtidigt som andelen i arbetsför ålder minskar. Detta ställer höga krav på att vi tänker nytt och ser bortom gamla strukturer.

För att klara framtidens välfärd behöver vi fullt ut nyttja den kraft, erfarenhet och vilja som finns hos äldre i vår kommun. Många seniorer vill bidra med sitt engagemang, sin kunskap och sitt livsperspektiv. Det är en resurs vi inte har råd att förbise.

Vi behöver därför aktivt främja en syn på äldre som tillgångar, inte bara som mottagare av omsorg. Genom att skapa möjligheter för delaktighet, medskapande och frivilliga insatser kan vi bygga ett samhälle där äldre får bidra och där fler känner mening, sammanhang och stolthet. För att realisera planen och möta demografiska utmaningar har Karlskoga kommun identifierat fyra fokusområden som tillsammans anger riktningen för det fortsatta arbetet:

- Ett självständigt liv genom bra bostäder och tillgängliga miljöer
- God omsorg, vård och stöd
- Aktivt och hälsosamt åldrande
- Delaktighet, inflytande och likabehandling

För att ta vara på möjligheterna krävs nya och utvecklade förvaltningsövergripande arbetssätt. Det kommer även krävas ett mer öppet och inkluderande samhälle, där samverkan mellan generationer, sektorer och aktörer är en självklar del. Det kräver också att vi vågar tänka nytt att vi utvecklar innovativa lösningar för hur äldre kan vara en del av både samhällsutveckling och välfärdsbygge. Det handlar om att använda teknik, arbetssätt och resurser på ett ändamålsenligt sätt, men också om att ständigt utveckla kunskapen om vad som skapar ett gott liv för äldre.

Kommunen vill därför verka för att seniorperspektivet är en naturlig del av all samhällsplanering, styrning och verksamhetsutveckling. Det är tillsammans, genom

samarbete och lyhördhet, som vi skapar ett Karlskoga där alla kan åldras med värdighet och delaktighet.

[Referenser

- SCB (2023). Befolkningsstatistik. [Länk till SCB befolkningsstatistik](#)
- Socialstyrelsen (2023). Om God och nära vård. [Socialstyrelsen om god och nära vård](#)
- SOU 2017:53, 2018:39, 2019:29, 2020:19. Samordnad utveckling för god och nära vård.
- SOL 2025:400

]